

три багатофункціональні та інформаційно більш досконалі підходи: ситуаційний, системний та процесний. Вони, у свою чергу, вимагають зміщення пріоритетів в сторону підвищення ефективності інформаційного забезпечення через дотримання якісних характеристик корисності економічної інформації та реалізації відповідних форм організації економічного аналізу.

Ключовою в економічному аналізі залишається традиційна концепція „раціонального прийняття рішень”, яка зумовлює необхідність використання аналітичної інформації з заданими якісними характеристиками корисності.

Отже, для забезпечення логіки наукових досліджень, можливих тенденцій розвитку економічного аналізу як науки необхідно обов’язково враховувати потреби теорії та практики управління. Таким підходом досягається значне зростання рівня системності в удосконаленні теорії та практики економічного аналізу.

Список літератури

- 1 Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент: человек, стратегия, организация, процесс. – М.: МГУ, 1995.
- 2 Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента : Пер. с англ. – М.: Дело, 1996. – 704 с.
- 3 Семенова И.И. История менеджмента: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 1999. – 222

В статье исследованы модели влияния школ управления на организацию и методологию бухгалтерского учета и экономического анализа. Охарактеризовано содержания влияния.

The article dedicated to the models of the influence of the management' schools to the organization and methodology of accounting and economic analysis. The characteristic of the influences are proposed.

УДК 336.146:657.6

Л.А. Лахтіонова, доц., канд. екон. наук

Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Застосування фінансового аналізу в управлінні ризиками інвестиційної діяльності

Розглянуто місце та роль фінансового аналізу в управлінні ризиками інвестиційної діяльності, запропоновані групи фінансових показників при оцінці інвестиційної привабливості суб’єктів господарювання з метою зниження та запобігання інвестиційного ризику.

фінансовий аналіз, фінансовий ризик, інвестиційний ризик, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, фінансова стійкість, ліквідність, рентабельність, оборотність, необоротні активи, оборотні активи, власні джерела, позикові джерела, прибуток

З переходом України до ринкових умов господарювання актуальними постають питання інвестування коштів в розвиток економіки нашої держави. Відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку діяльність суб’єктів господарювання поділяється на наступні види: звичайна (основна операційна, інша операційна, фінансова та інвестиційна) та надзвичайна. Звичайна діяльність - це будь-яка діяльність

господарюючого суб'єкта, а також операції, які її обслуговують та забезпечують або викликаються внаслідок здійснення такої операції. Наприклад, виробництво продукції, її реалізація, розрахунки з постачальниками за отримані матеріали, паливо, розрахунки із замовниками, виплати заробітної плати робітникам, розрахунки з банками, списання знецінених запасів, економічні санкції за порушення умов постачання тощо. До надзвичайної діяльності належать техногенні аварії, пожежі, стихійне лихо тощо. Основна діяльність - це, так би мовити, статутна діяльність підприємства. Для виробничого підприємства - це операції, пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції, що є визначальною метою створення підприємства. Інвестиційна діяльність - придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. Фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

В умовах ринкової економіки різко посилюється фактор ризику, який впливає на діяльність господарюючого суб'єкта.

У широкому розумінні, ризик - це небезпечність, можливість збитку або втрати. Для суб'єкта господарювання під ризиком слід розуміти ймовірність (загрозу) втрати ним частини своїх ресурсів, недоотримання доходів або появи додаткових витрат у результаті проведення певної діяльності.

Сучасне ринкове середовище неможливе без існування ризику. Будь-яка підприємницька діяльність змушена миритися з тим, що ризик - це невід'ємна її складова.

Під фінансовим ризиком підприємства розуміється ймовірність виникнення несприятливих фінансових наслідків у формі втрачання доходів або капіталу в ситуації невизначеності умов проведення його фінансової та інвестиційної діяльності. Фінансовий ризик є об'єктивним явищем функціонування будь-якого підприємства, він супроводжує практично всі види фінансових операцій, всі напрями фінансової та інвестиційної діяльності. Складовою фінансового ризику є інвестиційний ризик. Інвестиційний ризик характеризує можливість виникнення фінансових втрат у процесі проведення інвестиційної діяльності підприємства. Відповідно до видів цієї діяльності розрізняють ризик реального інвестування і ризик фінансового інвестування. Інвестиційна діяльність суб'єкта господарювання розглядається з позиції, що він сам виступає інвестором і вкладає кошти - інвестує, наприклад, діяльність іншого суб'єкта господарювання або свою діяльність.

На сьогодні в спеціальній літературі з інвестиційного та фінансового менеджменту малодослідженими є питання місця та ролі фінансового аналізу в управлінні інвестиційними ризиками (1, 2, 3, 5, 6, 9). Що стосується безпосередньо фінансового аналізу, то в ньому як правило досліджуються питання аналізу інвестиційної діяльності за схемою - аналіз капітальних інвестиційних проектів та аналіз фінансових інвестицій і тільки деякі автори торкаються безпосередньо інвестиційних ризиків (4, 7, 10 - 13), інші вчені взагалі у фінансовому аналізі не розглядають аналіз інвестиційної діяльності та запобігання інвестиційних ризиків (8).

Тому метою статті є дослідження визначення місця та ролі фінансового аналізу та певних фінансових показників в оцінці інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання з метою запобігання та зниження інвестиційного ризику.

У зв'язку з цим розглянемо такі питання:

- виходячи із сутності та завдань фінансового аналізу визначимо його місце в оцінці інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання;

- розробимо та сгрупуємо систему головних фінансових показників для оцінки інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання з метою запобігання та зниження інвестиційного ризику.

Під інвестиційною привабливістю суб'єкта господарювання розуміється доцільність вкладання в нього вільних коштів. Вона аналізується зовнішніми суб'єктами з метою вибору найкращого варіанта вкладання вільних коштів. Проте й господарюючий суб'єкт повинен виявити свої можливості для залучення зовнішніх інвестицій.

Всі ці питання розглядаються саме у фінансовому аналізі.

В сучасних умовах господарювання постає багато проблемних питань. Наприклад, якою має бути стратегія підприємства для успішного його функціонування; якою має бути тактика для досягнення стратегічної мети; як підвищити ефективність управління матеріальними, трудовими та особливо фінансовими та інвестиційними ресурсами, щоб раціонально організувати прибуткову діяльність; що треба робити для того, щоб у підприємства були стійке фінансове становище, висока платоспроможність і ліквідність; як досягти фінансової стабільності та фінансової стійкості підприємства; як зробити підприємство конкурентоспроможним в умовах ринку та панування конкуренції, куди доцільніше вкладати вільні кошти для отримання додаткових доходів та ін. На ці та інші життєво важливі питання надає відповідь саме об'єктивний фінансовий аналіз як один з інструментів дослідження ринку і забезпечення конкурентоспроможності підприємства

Серед матеріальних, трудових і фінансових ресурсів перше місце посідають ресурси фінансові, оскільки вони є єдиним видом ресурсів підприємства, що трансформується в будь-який інший вид у мінімальний термін. Із здійсненням подальшої діяльності серед фінансових ресурсів головне місце посідають інвестиційні ресурси – це та частина фінансових ресурсів, яка буде інвестуватись в діяльність свого або іншого підприємства.

Зміст і цільовий напрямок фінансового аналізу в оцінці інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання як об'єкта інвестування полягає в оцінюванні результатів його діяльності та фінансового стану, у виявленні можливостей підвищення ефективності його функціонування за допомогою раціональної інвестиційної політики суб'єкта інвестування, в якості якого може виступати як сам об'єкт інвестування, так і будь-який зовнішній суб'єкт господарювання або інша кредитно-фінансова установа, інвестиційна компанія.

Проведення аналізу інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання є одним із найважливіших його завдань. Цим він надає змогу прийняти вірне управлінське рішення стосовно вкладання коштів і обрати вірний шлях в інвестиційній діяльності. Правильно обрана політика в інвестиційній діяльності, з одного боку, підвищить конкурентоспроможність та посилить міцність суб'єкта інвестування в ринковій економіці, з іншого боку, - поліпшить діяльність суб'єкта господарювання – об'єкта інвестування.

За цих умов до складових предмету фінансового аналізу можна віднести не тільки фінансові відносини, фінансові ресурси, їх джерела та потоки в єдиному виробничо-торговельному процесі, але й виділити окремо інвестиційні ресурси, інвестиційні відносини.

Перехід на ринкові умови господарювання, існування підприємств з різними формами власності та різних видів діяльності потребує нових підходів до використання інвестиційних ресурсів – капітальних (реальних) інвестицій та фінансових інвестицій.

Наявність інвестиційних ресурсів, їх ефективне використання, впливають на фінансову стійкість підприємства, його платоспроможність і ліквідність, ділову активність, конкурентоспроможність. Тому особливо актуальним є фінансовий аналіз в частині оцінки інвестиційної привабливості для забезпечення запобігання та зниження інвестиційного ризику.

Оцінка інвестиційної привабливості досліджується як у зовнішньому, так і у внутрішньому фінансовому аналізі. Все це тісно пов'язано із пропередженням появи в майбутньому інвестиційного ризику.

Для аналізу інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання рекомендуємо використовувати наступну систему фінансових показників, яка охоплює такі їх групи:

- структуру джерел формування господарських засобів - активів підприємства (неможливо оцінити інвестиційну привабливість без знання складу та відповідно структури пасивів суб'єкта господарювання);

- структуру активів підприємства (неможливо оцінити інвестиційну привабливість без знання складу та відповідно структури господарських засобів суб'єкта господарювання, які в сукупності з аналізом структури пасиву балансу надають загальну оцінку – загальну картину фінансового стану об'єкта інвестування);

- фінансову стійкість об'єкта інвестування (саме показники фінансової стійкості відображають стан фінансових ресурсів, за якого підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес своєї виробничо-торговельної діяльності, а також витрати на його розширення та оновлення;

- ліквідність (важливим є оцінка здатності та швидкості об'єкта інвестування перетворювати свої активи в гроші для покриття своїх необхідних платежів у міру настання їх строків);

- доходність (прибутковість, рентабельність) (необхідно знати не лише абсолютну величину отриманих прибутків, але й володіти інформацією щодо його доходності (прибутковості, рентабельності), тобто вивчати відносні показники ефективності діяльності об'єкта інвестування. Для цього необхідно отримані прибутки порівняти із вкладеним капіталом, ресурсами, понесеними витратами);

- оборотність капіталу (у швидкості обороту засобів об'єкта інвестування виявляється його ділова активність. Аналіз її полягає у досліджуванні рівнів і динаміки фінансових коефіцієнтів оборотності, які є відносними показниками фінансових результатів діяльності об'єкта інвестування);

- якість прибутку (важливо володіти інформацією про структуру загального прибутку об'єкта інвестування, тобто знати долю прибутку від основної операційної діяльності, прибутку від іншої операційної діяльності, прибутку від інвестиційної діяльності, прибутку від фінансової діяльності в загальному прибутку підприємства, темпи їх зростання та ін.);

- ефективність виробничих ресурсів (саме показники продуктивності праці, фондівіддічі або фондомісткості, матеріаловіддачі або матеріаломісткості доповнять аналіз інвестиційної привабливості з метою зниження інвестиційного ризику. І хоча ці показники є вже показниками не фінансовими, а виробничими, але їх можна розрахувати за даними фінансового звіту і віднести також до фінансового аналізу).

З метою зниження інвестиційного ризику рекомендуємо дослідити рівень і динаміку кожного показника за 3 – 5 років. Обов'язково треба звертати увагу на форму власності підприємства та галузеву його належність, на зв'язок із

загальнооекономічними обставинами в державі. Оцінка інвестиційної привабливості має базуватися на комплексному підході до суб'єкта господарювання як об'єкта дослідження - об'єкта інвестування в конкретних макро- і мікросередовищах.

Таким чином, зміст і цільовий напрямок фінансового аналізу в оцінці інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання як об'єкта інвестування полягає в оцінюванні результатів його діяльності та фінансового стану, у виявленні можливостей підвищення ефективності його функціонування за допомогою раціональної інвестиційної політики суб'єкта інвестування, в якості якого може виступати як сам об'єкт інвестування, так і будь-який зовнішній суб'єкт господарювання або інша кредитно-фінансова установа, інвестиційна компанія. Проведення аналізу інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання є одним із найважливіших його завдань. Цим він надає змогу прийняти вірне управлінське рішення стосовно вкладання коштів і обрати вірний шлях в інвестиційній діяльності. Правильно обрана політики в інвестиційній діяльності, з одного боку, підніміть конкурентоспроможність та посилить міцність суб'єкта інвестування в ринковій економіці, з іншого боку, - поліпшить діяльність суб'єкта господарювання – об'єкта інвестування. Серед складових предмету фінансового аналізу можна виділити окремо інвестиційні ресурси, інвестиційні відносини.

Для аналізу інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання як об'єкта інвестування з метою запобігання та зменшення інвестиційного ризику для суб'єкта інвестування доцільно використовувати систему фінансових показників за наступними рекомендованими нами їх групами: структурою джерел формування господарських засобів - активів підприємства; структурою активів підприємства; фінансовою стійкістю об'єкта інвестування; ліквідністю; доходністю (прибутковістю, рентабельністю); оборотністю капіталу; якістю прибутку; ефективністю виробничих ресурсів. Надання оцінки інвестиційної привабливості об'єкта інвестування шляхом проведення аналізу за запропонованими групами фінансових показників призведе до значного зниження інвестиційного ризику у суб'єкта інвестування, а це, в свою чергу, допоможе поліпшенню його економіки, підвищенню його ринкової стійкості, забезпечить його конкурентоспроможність і взагалі успішну життєдіяльність.

Перелік та методика розрахунку показників по кожній із запропонованих груп для проведення аналізу інвестиційної привабливості є предметом подальших наших наукових досліджень.

Список літератури.

- 1 Бланк И.А. Управление инвестициями предприятия. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2003. – 480 с.
- 2 Булгакова Л.Н. Управление финансово-хозяйственной деятельностью предприятия. Монография. – М.: Перспектива, 2002. – 175 с.
- 3 Головка В.І., Мінченко А.В., Шарманська В.М. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека. Навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2006. – 448 с.
- 4 Деєва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 328 с.
- 5 Іванюта С.М. Антикризове управління: Навч. посіб. – К.:ЦУЛ, 2007. – 288 с.
- 6 Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы: Учебн. пособие / Пер. с франц. под ред. проф. Я.В.Соколова. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 576 с.
- 7 Салига С.Я., Дацій Н.В., Корецька С.О., Нестеренко Н.В., Салига К.С. . Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2006. – 210 с.
- 8 Старостенко Г.Г., Мірко Н.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2006. – 224 с.
- 9 Финансовый менеджмент: Учебник / Г.Б.Поляк, И.А.Акодис., Т.А.Краева и др.; Под ред. проф. Г.Б.Поляка. – М. Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 518 с.

- 10 Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: Навч.-метод посіб.для самост. вивчен. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту., 2005. – 253 с.
- 11 Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2005. – 196 с.
- 12 Шморгун Н.П., Головка І.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2006. – 528 с.
- 13 Шиян Д.В., Строченко Н.І. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: А.С.К., 2005. – 240 с.

Рассмотрены место и роль финансового анализа в управлении рисками инвестиционной деятельности, предложены группы финансовых показателей при оценке инвестиционной привлекательности субъекта хозяйствования с целью снижения и предупреждения инвестиционного риска.

There are shown a place and significance of financial analysis in managing of investment risks, there are proposed groups of financial activities with an estimating of investment attraction of economical subjects with the purpose of investment risks decrease and impeding.

УДК 332.145

Н.Ю. Лега, аспірант

Черкаський державний технологічний університет

Територіальний маркетинг як основа розвитку соціального комплексу міста

В даній статті проведена оцінка ролі маркетингової діяльності у формуванні та реалізації соціальної політики міста, визначено ознаки концепції територіального маркетингу.

соціальний комплекс міста, маркетингова діяльність, територіальний маркетинг, інфраструктура

Сучасний період регіонального розвитку, соціально-економічних перетворень, характеризується виникненням комплексу проблем, пов'язаних з переходом до ринку. Виникнення багатьох проблем пов'язано в значній мірі зі слабким методологічним опрацюванням різних аспектів функціонування державних підприємств, розвитку системи антимонопольного регулювання і процесів приватизації. Активізація соціально-економічного життя в країні знайшла відображення в посиленні економічної самостійності органів місцевого самоврядування, розширенні сфер їх компетенції з питань життєдіяльності територіальних громад. Теоретико-методологічні та методичні аспекти процесу передачі соціальних об'єктів до комунальної власності органів місцевого самоврядування нині мають винятково важливе значення. Від правильності оцінки цього процесу і від обґрунтованості рекомендацій з підвищення його ефективності залежать вибір і кінцева результативність конкретних заходів у бюджетно-податковій та фінансовій сферах, а також пріоритетні напрями і результати реформування соціального комплексу міста.

Поняттям „міський комплекс” об'єднується значна частина підприємств, установ і організацій невиробничої сфери міста. Воно включає в себе комплекс служб, підприємств, інженерних споруд і мереж, необхідних для задоволення повсякденних побутових, соціально-культурних і комунальних потреб міського населення [2]. У міський комплекс входить також частина підприємств, що виконують як виробничі, так